



# A méhészet, méztermelés helyzete és lehetőségei, különös tekintettel Észak-Magyarország megyéire

## Tartalom

Bevezetés.....	2
A méhészet és a méz szerepe .....	2
Hazánk a világ és az Európai Unió méztermelésében .....	3
A magyar méhészeti ágazat jellemzői és szerkezete számokban .....	3
A méhészet területi különbségei.....	6
Méhészet Észak-Magyarországon, 2000-2010 .....	9
Összegzés.....	11

Felhasznált források

Mellékletek

Elérhetőségek

## Bevezetés

A magyar mezőgazdaság egyik nemzetközi jelentőségű, nagy szaktudást és élők munkát igénylő ágazata a méhészet. Helyzetéről legutóbb 2000-ben, az Általános Mezőgazdasági Összeírás (ÁMÖ) adataira épülve jelent meg összefoglaló kiadvány „Méhészet Magyarországon 2000-ben” címmel. Elemzésünkben a 2000 óta eltelt időszak ágazati jellemzőit összegeztük, megvizsgáltuk a nemzetközi méztermelés alakulását és Magyarország Európai Unión belüli szerepét. A szakirodalom a méhészetet a mezőgazdaság egyik ágazatának tekinti, ugyanakkor a Tevékenységek Ágazati Osztályozási Rendszere (TEÁOR'08) szerint szakágazat. A továbbiakban a szakirodalom meghatározását követjük.

Az elemzéshez felhasznált adatok különböző adatforrásból származnak, melyeknek eltérő az adatszolgáltatói köre. A hazai méztermelést, mézfogyasztást és a mézkereskedelmet a Magyar Méhészeti Nemzeti Program fő koordinátora, az Országos Magyar Méhészeti Egyesület (továbbiakban: OMME) adatbázisa alapján mutatjuk be. A méhészetek és méhcsaládok számában jelentkező területi különbségeket is az OMME 2005–2011 évekre vonatkozó nyilvántartása alapján elemeztük. Észak-Magyarország méhészetének területi jellemzőit a Központi Statisztikai Hivatal 2010. évi ÁMÖ során nyert adatai tükrében mutatjuk be.

A területi adatoknál jelentkező differencia abból adódott, hogy a KSH és az OMME adatbázisában eltér a megfigyelésbe vont méhtartók köre. A KSH általános mezőgazdasági összeírása során a méhtartók alapsokaságát azok a mezőgazdasági tevékenységet folytató, technikailag és gazdaságilag különálló termelőegységek alkották, amelyek az összeírás időpontjában a módszertanban meghatározott gazdaságküszöböt<sup>1</sup> valamilyen szempontból elérték és legalább egy méhcsaláddal rendelkeztek vagy az összeírás eszmei időpontjában a mezőgazdasági haszonállat-állományuk legalább 5 méhcsalád volt. Ezzel szemben az OMME adatbázisában valamennyi, legalább egy méhcsaláddal rendelkező méhészet szerepel.

## A méhészet és a méz szerepe

A magyar mezőgazdaság egyik kiváló minőségű terméket előállító ágazata a méhészet. Elsődleges feladata a méz és egyéb méhészeti produktumok termelése, a mezőgazdaság számára nélkülözhetetlen megporzás, valamint az ökológiai egyensúly fenntartásához való hozzájárulás. A méhészet gazdasági jelentősége, hogy a lakosság egy részének fő- vagy részmunka-lehetőséget, ezáltal jövedelmet biztosít, az országnak jelentős exportárbevételt produkál. Emellett fontos a lakosság egészséges, kiváló minőségű méhészeti termékekkel történő ellátása. Ökológiai jelentőségét a méhek általi beporzás más módon meg nem oldható folyamatának biztonságos elvégzése adja.

A méz fontos alkotórésze az egészséges táplálkozásnak. Gazdag vitamin- (B1, B2, B6, biotin, C, folacin, niacin, pantoténsav) és ásványi anyag forrás (cink, magnézium, fluor, mangán, foszfor, nátrium, jód, réz, kalcium, vas, kálium, kén, klór), értékes enzimeket tartalmaz. Nagymértékben segíti az emésztést, a vízkiválasztást, támogatja az immunrendszert, a májat, táplálja az izmokat és nyugtató hatású. Az egészségvédelem, a betegségmegelőzés szempontjából fontos élelmiszernek tekintendő.

Eredet szerint megkülönböztetünk a virágok nektárjából készített virágmézet és a növények levelein található mézharmat összegyűjtéséből származó édesharmatmézet. A virágmézek tovább bonthatók fajtamézekre, vegyes mézekre és mézkülönlegességekre. Az utóbbiak közé tartozik a lépes méz<sup>2</sup>. Egyéb fontos méhészeti termékek a méhpempő<sup>3</sup> és a propolisz<sup>4</sup>.

1 Forrás: Földhasználat és állatállomány Magyarországon, 2010.

2 Lépes méz: a legősibb méhészeti termék, a méhkasból kiemelt mézzel telt lép.

3 Méhpempő: a méhek mézzel, virággörrel kevert garatmirigy-váladéka, kiváló roboráló szer.

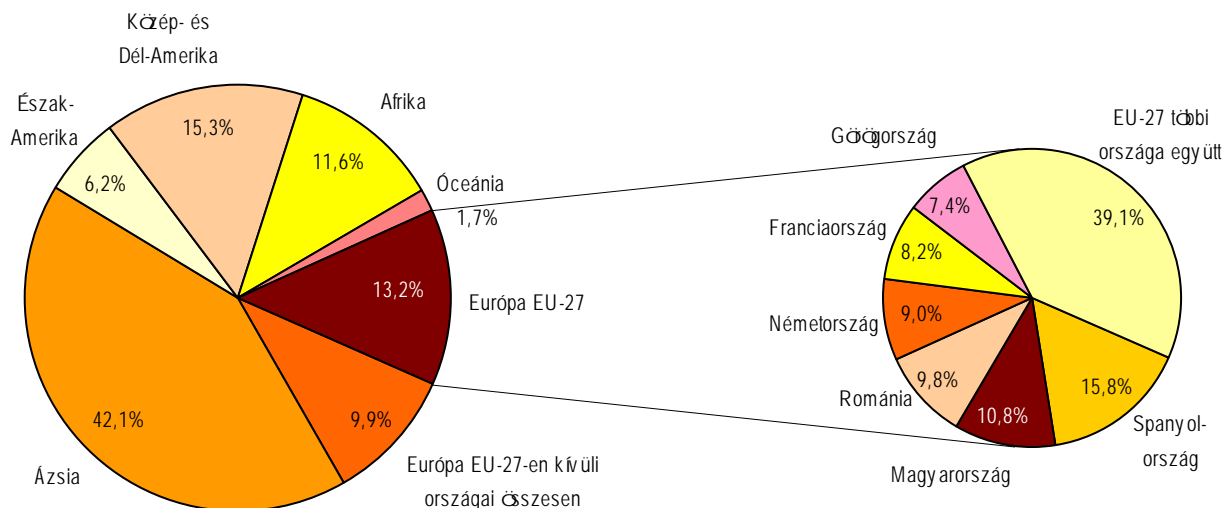
4 Propolisz: a méhek a növények váladékaiból gyűjtik, gyulladáscsökkentő, fájdalomcsillapító, nyugtató és vérnyomás-szabályozó hatású.

## Hazánk a világ és az Európai Unió méztermelésében

A világ méztermelése 2009-ben 1,5 millió tonna volt. A legjelentősebb méztermelő országok: Kína, Argentína, Törökország, Ukrajna, Egyesült Államok. Az Európai Unió Ázsia után a harmadik legnagyobb termelőnek számít, a termelést elsődlegesen meghatározó időjárási viszonyoktól függően 2005–2009 között évi 195–204 ezer tonnás produkttal.

1. ábra

**A világ és az Európai Unió méztermelésének megoszlása, 2009**



Forrás: Mezőgazdasági Statisztikai Évkönyv, 2010.

A magyar méz az Európai Unióban elismert minőségű terméknek számít, termelésünk igen jelentős része az Unióban viszonylag ritka akácméz, ami a nemzetközi piacokon is versenyképes, keresett exporttermék.

A hazai méhészeti ágazat erőssége, hogy több évszázados hagyománnyal rendelkezik, a természeti és táji adottságok kedvezőek és jelentős méhlegelő területek<sup>5</sup> találhatóak ország-szerte. A hazai ökológiai körülményekhez jól alkalmazkodó, e tájon őshonos méhfajtával, a krajnai méhvel rendelkezünk. Önellátó az ország méz és egyéb méhészeti termékek terén. A koncentráció – a 150 méhcsaládnál nagyobb méhállománnyal rendelkező méhészetek számának növekedése – is nyomon követhető a gazdaságosabb termelés érdekében. A megtermelt méz 80–90%-át külföldön értékesítjük.

Hazánkban 15–20 fajta mézet állítanak elő. Az akácméz mellett hungarikumnak számít a kevésbé ismert – enyhe vérnyomáscsökkentő hatású – selyemfűméz.

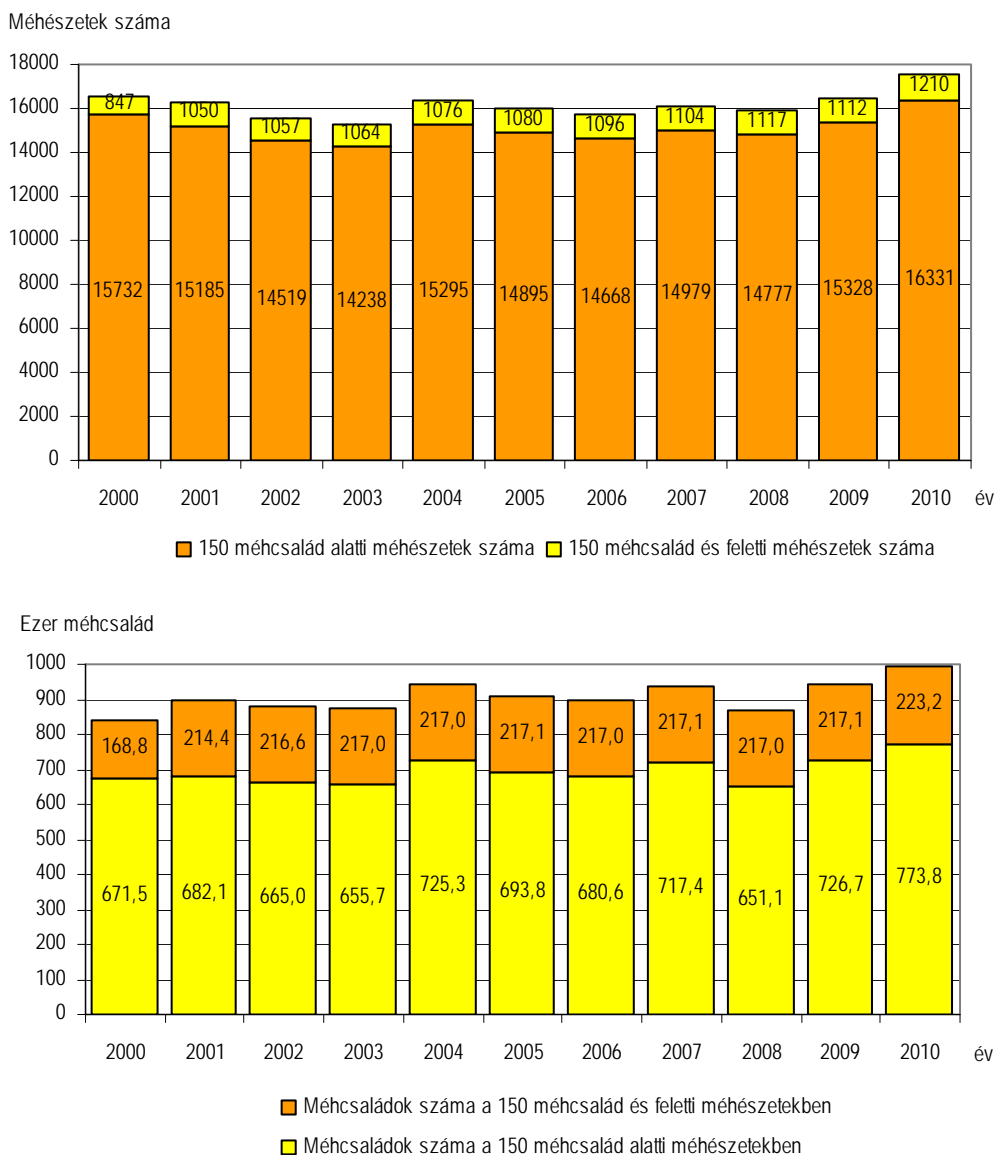
## A magyar méhészeti ágazat jellemzői és szerkezete számokban

Az ágazatot a termelési feltételek és a hozamok változatossága, továbbá a termelők és a kereskedők területi tagoltsága jellemzi.

Hazánkban 2010-ben 17,5 ezer méhészetet regisztráltak az OMME nyilvántartásában, 5,8%-kal többet, mint 2000-ben. Évről évre a hivatásos (150 méhcsaládnál nagyobb méhállománnyal rendelkező) méhészetek száma növekvő tendenciát mutat, 2010-ben a méhészetek 6,9%-a tartozott ebbe a kategóriába. Ekkor 1,2 ezer hivatásos méhészet szerepelt az országos nyilvántartásban, amelyek a hazai méhcsalád állomány 22%-a felett rendelkeztek.

<sup>5</sup> A méhlegelő területekről gyűjtik a méhek a méztermeléshez szükséges virágport és nedveket.

### A méhészetek és méhcsaládok számának alakulása Magyarországon



Forrás: OMME adatai.

Magyarországon a méhészek jellemzően kisgazdasági keretek között – relatíve kis számú méhcsaláddal –, többségében mellékfoglalkozásként méhészkednek. A 150 és afeletti méhcsaláddal rendelkező méhészetek számának növekedése kedvezően hathat a hazai méhészet versenyképességére, technológiai fejlődésére és fejlesztésére.

Az ágazat nem biztosít egyenletes munkalehetőséget az év folyamán, sajátossága, hogy állóeszközei meglehetősen egyediek és a méhészek 70%-a rendszeresen vándorol a méhlegelő területekre.

Magyarország évenkénti méztermelését a hozamok differenciáltsága jellemzi, 2010-ben 16 500 tonna termést produkált az ágazat. A fő mézfajták termelési aránya vegyes képet mutatott, a megtermelt összes méz 34%-a napraforgó méz, 21%-a repceméz volt. Jelentős még az akácméz (19%) és az úgynevezett fajtamézek (hárs, selyemkóró, facélia, stb.) hányada (18%) is. Ezek közül a hárs közismert, a selyemkóró (vaddohány) kiváló mézelő, évelő gyomnövény, a facélia pedig – a népi nyelvben mézontófű – a méhek rendkívül kedvelt növénye. A fennmaradó rész (8%) vegyes virágméz.

1. tábla

**A méztermelés és a mézfajták arányának alakulása Magyarországon**

Megnevezés	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Méztermelés, tonna	19 700	22 500	24 700	26 700	22 500	16 500
	<b>Mézfajták aránya, %</b>					
Akác	32	35	50	40	55	19
Repce	19	9	18	12	5	21
Napraforgó	18	30	12	30	20	34
Vegyes virág	20	11	11	10	12	8
Fajtaméz	11	15	9	8	8	18

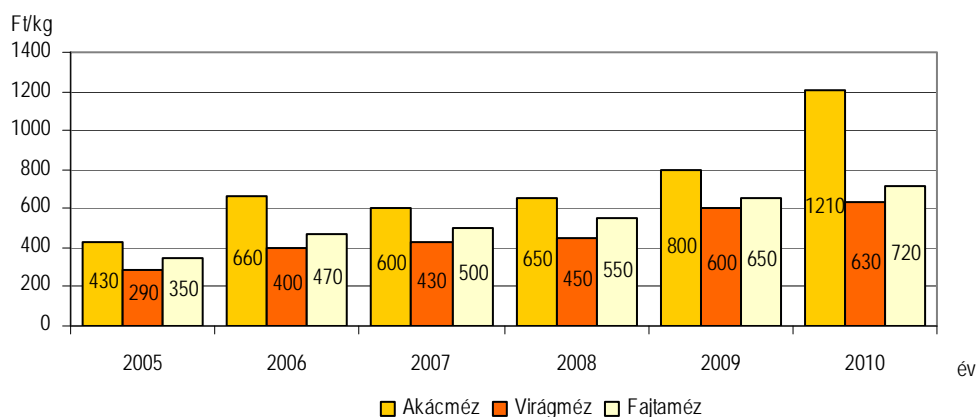
Forrás: OMME adatai.

Míg a korábbi években a mézfajták közül az akácméz volt a meghatározó, a kedvezőtlen időjárás miatt ezt a szerepet 2010-ben a napraforgóméz vette át. Ugyanezen okból nőtt meg a repceméz és a fajtaméz aránya is.

A méz felvásárlási és eladási ára mézfajtánként eltérő képet mutatott. A felvásárlási árak nagyobb mértékben emelkedtek 2010-ben 2005-höz viszonyítva, mint az eladási árak.

3. ábra

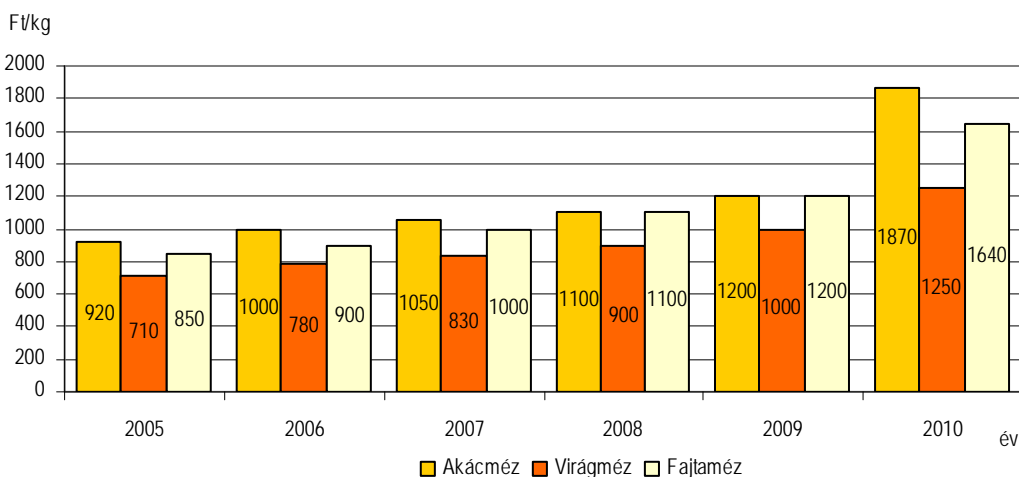
**A mézfajták (nettó) felvásárlási árának alakulása, 2005–2010**



Forrás: OMME adatai.

4. ábra

**A mézfajták eladási árának alakulása, 2005–2010**



Forrás: OMME adatai.

A hazai viszonyok között megtermelt méz 87%-át (14 400 tonna) külföldön értékesítették 2010-ben, viszont 700 tonna import méz is érkezett az országba. Látszólagos az ellentmondás, a kivitt a méz jó minősége miatt elérhető viszonylag magas exportár ösztönzi, ugyanakkor belföldön a beérkezett olcsóbb méz iránt is mutatkozik kereslet.

A belföldi mézértékesítés megoszlásában a különböző eladási csatornák között a nagy tételben felvásárlóknak, kereskedőknek átadott méz részesedése dominált (81%). Közvetlenül a fogyasztóknak – háztól, piacon – értékesítették a méz 17%-át, és csupán 1-1%-át a kiskereskedőknek és az ipari felhasználóknak (mézeskalácsosok, édesipar).

## A méhészet területi különbségei

Hazánk természeti adottságai alapján az egész ország területe alkalmas a méhészkedésre, mégis a méhészetek és a méhcsaládok megyénként történő megoszlása igen nagy számbeli különbségeket mutat. Ez az egyes országrészek eltérő természeti, éghajlati adottságaiból, a méhészeti hagyományok eltérő jellegéből adódhat. A méhészek, hogy minél többfajta mézet termelhessenek és növeljék bevételeiket, az ország egész területén évente többször is vándorolnak. A Dél-Dunántúl, valamint Nyugat-Dunántúl (főleg Vas és Zala megye) az akácerdők kiterjedésében a leggazdagabb. Az alföldi területeken is leginkább az akác, napraforgó, illetve kisebb területen a repce, vaddohány (selyemkóró) mézeket termelik. A méztermelés szempontjából fontos növények más-más időpontban virágoznak, a méhészek ezt figyelembe véve tervezik meg a vándorlást.

Az OMME adatai alapján 2011-ben országosan 18 782 méhészetet tartottak nyilván, ezen belül a legtöbbet az észak-alföldi régióban, a legkevesebbet Közép-Dunántúlon. Észak-Magyarországon található a méhészetek 15%-a, részesedésük 2005-höz képest kis mértékben csökkent.

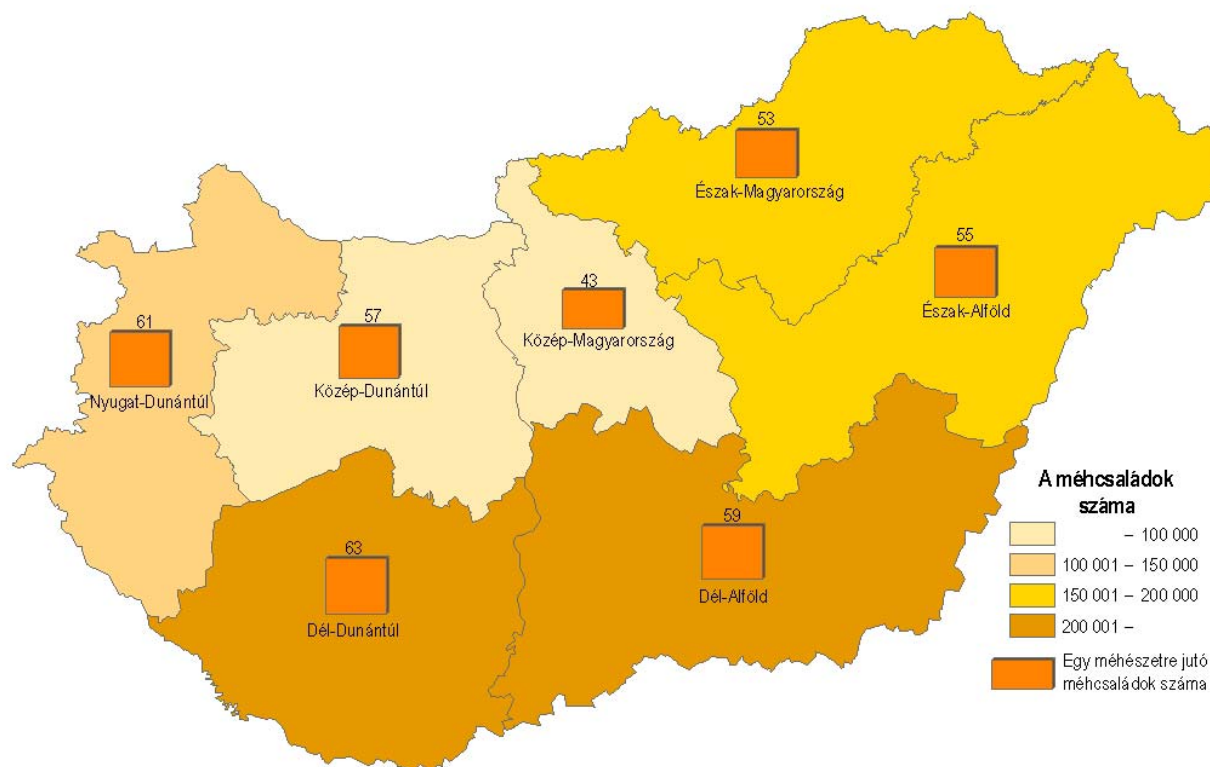
A megyék közötti rangsorban Bács-Kiskun az első, a méhészetek több mint egy tizedét itt tartották nyilván. Vezető szerepét 2005 óta szinte töretlenül őrzi (Somogy és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyével versengve). Komárom-Esztergom megyében és a fővárosban volt a legkevesebb a méhészetek száma – az összes 1,7 valamint 0,7%-a – és ezzel párhuzamosan a méhcsaládoké is. Észak-Magyarország megyéi közül legtöbben Borsod-Abaúj-Zemplénben tartottak méheket (az országos 7,8%-át), s ezzel a megyék között az ötödik helyen állt, míg Nógrád és Heves a tizenkettedik, illetve a tizennegyedik helyet foglalta el. A rangsorban – a 2005. évi helyzetéhez képest – Borsod-Abaúj-Zemplén két hellyel hátrébb, Heves egy hellyel előrébb került, Nógrád helyzete nem változott.

Hat év alatt a méhészetek száma országosan 18%-kal gyarapodott. A régiók közül mindenhol többen foglalkoztak méhtartással, legnagyobb létszámbővülés (34%-os) Közép-Magyarországot jellemezte, a legkisebb (4,6%-os) Közép-Dunántúlt. Észak-Magyarországon 12%-os gyarapodást figyelhettünk meg. Fejér és Csongrád kivételével minden megyében többen foglalkoztak 2011-ben méhészettel, mint hat évvel korábban. A méhészetek száma legnagyobb mértékben az egyébként tizenkilencedik helyen álló Komárom-Esztergomban nőtt (46%-kal). Észak-Magyarországon belül Hevesben emelkedett 15%-kal a számuk, Nógrádot 14%-os, míg Borsod-Abaúj-Zemplént 11%-os növekedés jellemezte.

Az egyes régiók között – a méhészetek számát tekintve – a vizsgált hat év alatt sorrendbeli változás az utolsó és az első két helyen történt: Közép-Dunántúl visszaesett a hatodikról az utolsó helyre, míg Közép-Magyarország a hetedik helyről a hatodikra lépett elő; Észak-Alföld pedig átvette a vezető szerepet a dél-alföldi régiótól. Észak-Magyarország megőrizte negyedik helyét.

A méhcsaládok száma az OMME adatai alapján 2011-ben meghaladta az 1 millió 65 ezret, melynek legnagyobb részét (több mint ötödét) Dél-Dunántúlon, közel ötödét Dél-Alföldön tartották. Észak-Alföld részesedése 18, Észak-Magyarországé 15, Nyugat-Dunántúlé 14% volt, ezt Közép-Dunántúl (7,8%) követte, a legkisebb hányad pedig Közép-Magyarországot (6,4%) jellemezte.

A méhcsaládok és az egy méhészetre jutó méhcsaládok száma régióként, 2011



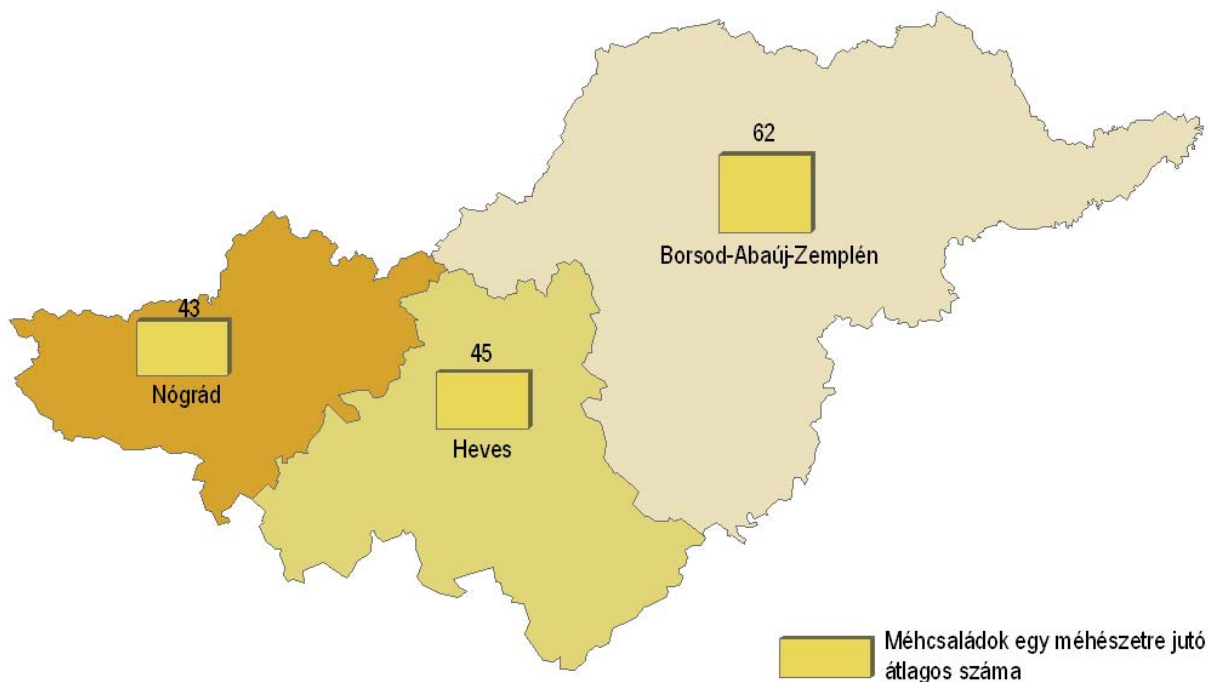
Forrás: OMME adatai.

A megyék között a méhcsaládok számát tekintve is Bács-Kiskun megye az első. Itt tartották az összes méhcsalád közel 12%-át, míg a második helyen álló Somogyban a 9,4%-át. Komárom-Esztergomban (1,3%) és Budapesten (0,5%) volt a legkevesebb méhcsalád. Borsod-Abaúj-Zemplén a hat évvel korábbival megegyezően a negyedik, míg Nógrád és Heves a tizennegyedik, illetve tizenhatodik helyen állt. Míg Heves megye rangsorban elfoglalt helye nem változott, addig Nógrád három hellyel esett vissza.

Hazánkban a méhcsaládok száma 2005-höz viszonyítva 17%-kal nőtt. A méhcsaládok megoszlásában a régiók sorrendjét tekintve a hat évvel korábbihoz képest nem történt változás. Észak-Magyarország ugyanúgy, mint hat éve, a negyedik helyen áll.

Egy méhészetre a hat évvel korábbival megegyezően átlagosan 57 méhcsalád jutott, ezen belül a legtöbb (63) Dél-Dunántúlon, a legkevesebb (43) Közép-Magyarországon. Észak-Magyarországon 53 méhcsaládot tartott átlagosan egy méhészet, eggyel kevesebbet, mint 2005-ben. A megyék közül 2011-ben Fejérben (82) volt a legmagasabb ez a szám, Komárom-Esztergomban, valamint a fővárosban a legalacsonyabb (egyenként 42). Borsod-Abaúj-Zemplénben 62 (a régiós és az országos átlagtól több), Nógrádban 43, valamint Hevesben 45 méhcsaládot tartott egy-egy méhészt. A megyék többségében csökkent 2005 és 2011 között (3,3–25% között szóródott) ez az érték. Borsod-Abaúj-Zemplénben 9,9%-os emelkedést, ezzel szemben Hevesben és Nógrádban 13, illetve 19%-os visszaesést lehetett megfigyelni. Jelentősebb növekedés Fejér, Csongrád és Zala megyét jellemezte (48, 30, valamint 17%).

### Az egy méhészetre jutó méhcsaládok száma Észak-Magyarországon, 2011



Forrás: OMME adatai.

Száz hektár mezőgazdasági területre átlagosan 20 méhcsalád jutott 2011-ben. Ennél lényegesen több Zala (52), Nógrád (36) és Somogy (34) megyében, de átlagot meghaladó a mutató értéke Bács-Kiskunban, Szabolcs-Szatmár-Beregben, Borsod-Abaúj-Zemplénben és Baranyában is. Ugyanekkora területre a legkevesebb (9) méhcsalád a fővárosban jutott.

Ezer lakosra 2011-ben Közép-Magyarország és Közép-Dunántúl kivételével minden régióban több méhészet jutott, mint országosan, a legtöbb – a hat évvel korábbihoz hasonlóan – Dél-Dunántúlon (3,7). Észak-Magyarországon Borsod-Abaúj-Zemplén és Heves megye mutatója (egyenként 2,2) meghaladta az országos átlagot (1,9), ellenben a régióstól (2,4) elmaradt. Nógrád megyében ez a népességarányos mutató 3,8. Tehát annak ellenére, hogy Borsod-Abaúj-Zemplén mind a méhészetek, mind pedig a méhcsaládok számát tekintve is jelentősen megelőzi a másik két észak-magyarországi megyét, a 100 hektár mezőgazdasági területre jutó méhcsaládok, illetve az ezer lakosra jutó méhészetek száma alapján Nógrád megye emelkedett ki a régión belül.

### Méhészet Észak-Magyarországon, 2000–2010

Észak-Magyarországon a legmagasabb az erdősültségi arány<sup>6</sup>, az országos erdőterület egyötöde itt található. Viszonylag hosszú (kedvező időjárású években áprilistól-szeptember végéig tart) a virágzási időszak, amely alatt a méhek vándoroltatás közben nektárhoz jutnak. A terület nagy kiterjedésű akácokkal rendelkezik, amely a magyar méhészet legfontosabb méhlegelője, méze a magyar méztermelés alapja. A természetett növények közül kiváló méhlegelőt biztosítanak a napraforgó- és a repcemezők, valamint a virágzó gyümölcsültetvények. Észak-Magyarország mindhárom megyéjében jelentős a napraforgó szántóterületen belüli aránya. Ugrásszerűen megnőtt a repce betakarított területe is 2005-höz viszonyítva, Hevesben 2,2; Nógrádban közel 2,1 és Borsod-Abaúj-Zemplénben 1,1-szeresére gyarapodott. A repce vetésterülete 2010-ben Nyugat-Dunántúlon volt a legnagyobb, ezt Dél-Alföld és Észak-Magyar-

<sup>6</sup> Erdősültségi arány: az erdőterület összes területből való részesedése.



ország követte. A régióban telepített gyümölcsösök területe az országos gyümölcsültetvények 14%-a. Az országos napraforgó és gyümölcsös területből Észak-Magyarország részesedése Észak- és Dél-Alföld után a legmagasabb.

2. tábla

**A fontosabb méhlegelő területek nagysága, 2010**

Megye, régió	Erdőterület, ezer hektár <sup>a)</sup>	Gyümölcsös termőterület összesen, hektár	Napraforgó betakarított területe, hektár	Repce betakarított területe, hektár
Közép-Magyarország	168,9	9 324	37 220	14 345
Közép-Dunántúl	249,8	4 272	51 482	38 688
Nyugat-Dunántúl	292,8	6 379	35 333	52 980
Dél-Dunántúl	354,1	5 418	52 873	40 784
Észak-Magyarország	391,1	11 561	76 035	41 592
Borsod-Abaúj-Zemplén	205,4	6 092	38 990	21 103
Heves	87,5	3 616	29 632	16 023
Nógrád	98,2	1 853	7 413	4 466
Észak-Alföld	221,0	34 071	144 895	25 796
Dél-Alföld	235,2	12 134	103 669	45 118
<b>Összesen</b>	<b>1 912,9</b>	<b>83 159</b>	<b>501 507</b>	<b>259 303</b>

a) Május 31-ei adat.

Forrás: Területi statisztikai évkönyv, 2010 és Mezőgazdasági statisztikai évkönyv, 2010.

Észak-Magyarország kedvező természeti adottságai mellett az alacsony foglalkoztatottság, a munkanélküliség magas hányada is ösztönözheti a régióban élőket – kiegészítő jövedelem-szerzés reményében – a méhészeti tevékenység folytatására.

A régió méhészeti ágazatára vonatkozó településenkénti adatok a 2010-es Általános Mezőgazdasági Összeírásból állnak rendelkezésre, amely során az összeírás a méhészlakóhelyen történt.

A továbbiakban az egyéni gazdaságok méhcsaládjainak számát vizsgáljuk.

A 2010-es ÁMO adatai alapján a régió településeinek 27%-án nem tartottak méheket, a települések 51%-ában 1 és 200 közötti, 13%-ában 201–400 közötti a méhcsaládok száma. A régió 610 településének 9,1%-ában haladta meg a méhcsaládok száma a 400-at.

3. tábla

**A települések megoszlása az egyéni gazdaságok méhcsaládjainak száma alapján, 2010**

A méhcsaládok száma	Megoszlás, %			
	Borsod-Abaúj- Zemplén megye	Heves megye	Nógrád megye	Észak- Magyarország
Nincs	31,6	19,0	20,6	26,7
1–200	48,0	59,5	51,1	51,0
201–400	12,3	11,6	16,8	13,1
401–600	3,1	4,1	6,1	3,9
601–800	2,0	2,5	2,3	2,1
801–1000	1,4	0,8	0,8	1,1
1001–	1,7	2,5	2,3	2,0
<b>Összesen</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>

Forrás: ÁMO 2010.

A települések két százalékában ezernél több a méhcsaládok száma Észak-Magyarországon. Megyéenként a következő településeken számottevő a méhészet a méhcsaládok száma alapján.

4. tábla

**Számottevő méhészettel rendelkező települések, 2010**

Megye	Település	A méhcsaládok száma
Borsod-Abaúj-Zemplén	Edelény	2 631
	Szendrő	1 939
	Mezőkövesd	1 895
	Szerencs	1 286
	Tiszalúc	1 171
Heves	Füzesabony	1 461
	Poroszló	1 158
	Balaton	1 116
	Tiszanána	904
	Eger	769
Nógrád	Salgótarján	1 795
	Érsekivádkert	1 624
	Balassagyarmat	1 017
	Karancskeszi	996
	Pásztó	799

Forrás: ÁMÖ 2010.

A felsorolásban a legtöbb méhcsaláddal rendelkező települések szerepelnek. Borsod-Abaúj-Zemplénben a kiemelt öt település közül négy, Nógrádban három, Hevesben kettő város, a többi község. Ha azt szeretnénk áttekinteni, hogy egy-egy régió, illetve megye életében milyen jelentőséggel bír a méhészet, akkor az egyéni gazdaságok egy négyzetkilométer mezőgazdasági területére jutó méhcsalád-számát érdemes vizsgálni. A mutató értéke Észak-Magyarországon a 2000. évi 38-ról 2010-re 36 méhcsaládra csökkent, ezen belül Borsod-Abaúj-Zemplénben eggyel, Hevesben hárommal, Nógrádban pedig nyolccal. Az egy négyzetkilométer mezőgazdasági területre jutó méhcsaládok száma az egyéni gazdaságokban 2010-ben a megyék előző sorrendjében 37; 23; illetve 60.

5. tábla

**A települések megoszlása az egyéni gazdaságok egy négyzetkilométer mezőgazdasági területére jutó méhcsaládok száma alapján**

Megnevezés	Az egy km <sup>2</sup> mezőgazdasági területre jutó méhcsaládok száma					
	nincs	1–200	201–500	501–1000	1001–	összesen
	<b>2000</b>					
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	30,3	63,3	4,8	0,3	1,4	100,0
Heves megye	15,3	83,1	0,8	0,8	–	100,0
Nógrád megye	12,5	72,7	11,7	2,3	0,8	100,0
Észak-Magyarország	23,5	69,2	5,5	0,8	1,0	100,0
	<b>2010</b>					
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	31,6	60,3	4,5	1,7	2,0	100,0
Heves megye	19,0	73,6	4,1	1,7	1,7	100,0
Nógrád megye	20,6	64,9	7,6	0,8	6,1	100,0
Észak-Magyarország	26,7	64,1	5,1	1,5	2,8	100,0

Forrás: ÁMÖ 2010.

Megyéenként eltérő azon települések aránya, ahol nem foglalkoztak méhészettel 2010-ben: Borsod-Abaúj-Zemplénben a legmagasabb, közel egyharmad, Nógrádban meghaladta, Hevesben megközelítette a települések egyötödét. Egy négyzetkilométer mezőgazdasági területre 1–200 közötti méhcsalád jutott a települések mintegy kétharmadán Észak-Magyarországon. Heves megyében ez az arány 74%. Nógrádban a 201–500 méhcsalád közötti kategória és az ezer fölötti is népesebb (7,6; illetve 6,1%), mint a másik két megyében.

A mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdasági szervezetek méhcsaládjainak száma elenyésző, a 2000. évi ÁMÖ idején Észak-Magyarországon 42, tíz évvel később 262 méhcsalád volt.

## **Összegzés**

A Magyar Méhészeti Nemzeti Program<sup>7</sup> elősegíti, hogy az ágazat kihasználja az ország kedvező adottságait, ezen keresztül növelje a versenyképességét, fejlődését.

A fejlődés alapját a méhészeten belül rejlő erősségek alkotják: kiváló minőségű, a nemzetközi piacokon is keresett a magyar méz, jelentős a méhlegelő területek aránya Magyarországon. Az ágazat a hazai mézfogyasztás többszörösét állítja elő, ezáltal magas az export hányada. A méztermelésben hazánk az Európai Unión belül a második helyen állt 2009-ben. Koncentrálódik, így gazdaságosabbá válik a termelés, nő a professzionális méhészetek száma, jobban kihasználhatók az Uniós pályázati lehetőségek.

Hátráltató tényezők a méhészeti termelésben: az időjárásnak való kiszolgáltatottság, a nagy élőmunka-igény, a vándoroltatás miatt a méhek fogékonysága a különböző betegségekre, a tartás költségeinek folyamatos emelkedése. Emellett csak időszakos bevételt biztosít a méhészeknek, a vándoroltatás nehézségeibe ütközik, illetve a méhtartás speciális eszközeinek beszerzése egyre több erőforrást igényel. Az elmúlt időszakban elszaporodtak a méhlopások és a kaptárlopások. Rendőrségi információk<sup>8</sup> alapján 2010. január-októberben 118 bűncselekményt követtek el méhészek sérelmére, ebből 99 lopás, 17 rongálás és 2 csalás történt. A bejelentett adatok alapján több mint 1100 kaptárt tulajdonítottak el, a kárérték megközelítette az 54 millió forintot. Emellett a be nem jelentett káresemények számát becsülni sem tudják a szakemberek. Mindezek megelőzésére az OMME kezdeményezésére a szaktárca a 38/2012 (IV. 25.) VM rendeletben előírta a méhkaptárok kötelező azonosítását.

Mindezeket összevetve a méhészeti továbbra is a mezőgazdaság egyik kiemelkedő, nemzetközileg elismert ágazata lehet hosszú távon. A külföldi piacokon cél a hungarikumnak számító mézfajták (akácméz, selyemfűméz, stb.) mennyiségének növelése, az Európai Unió és a világ méztermelésében elfoglalt helyünk megerősítése. Belföldön elsőrendű fontosságú a méz és a különböző méhészeti termékek egészségre gyakorolt hatásának népszerűsítése, a mézfogyasztás ösztönzése.

## **Felhasznált források:**

A 47/2010 (XII.31.) VM rendelet a Magyar Méhészeti Nemzeti Program alapján a 2010-2013 közötti végrehajtási időszakokban a központi költségvetés, valamint az Európai Mezőgazdasági Garancia Alap társfinanszírozásában megvalósuló támogatások igénybevételeinek szabályairól

Az Országos Magyar Méhészeti Egyesület adatai

A KSH Általános Mezőgazdasági Összeírásának adatai

Mezőgazdasági Statisztikai Évkönyv, 2010 nemzetközi adatai

Méz információs honlap (<http://www.magyar-mez.hu/tulajdonsag.html>)

Alternatív gyógyászat honlapja (<http://alternativgyogyaszat.network.hu/blog/gyogyitasrol-maskepp-klub-hirei/a-mezfogyasztas-elonyei>)

<sup>7</sup> Magyar Méhészeti Nemzeti Program: lásd 4. számú melléklet.

<sup>8</sup> OMME-től kapott adatok.

## A világ és az Európai Unió méztermelése

(ezer tonna)

Megnevezés	2005	2006	2007	2008	2009
<b>Világ összesen</b>	<b>1 402,9</b>	<b>1 506,8</b>	<b>1 454,3</b>	<b>1 565,7</b>	<b>1 535,2</b>
Ausztria	6,1	6,0	6,5	5,3	5,6
Belgium	2,2	1,8	2,2	1,7	2,2
Bulgária	11,2	10,2	6,1	11,4	9,5
Ciprus	0,6	0,6	0,7	0,6	0,5
Csehország	8,4	9,1	8,5	6,1	6,9
Dánia	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Észtország	0,6	1,0	0,8	0,5	0,6
Finnország	2,3	3,0	1,4	1,5	1,5
Franciaország	16,0	13,4	16,0	16,5	16,6
Görögország	16,3	16,2	14,9	15,7	15,0
Hollandia	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Írország	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Lengyelország	10,0	13,5	15,0	14,0	14,0
Lettország	0,9	1,4	0,9	0,7	0,6
Litvánia	1,3	1,4	1,6	1,9	1,6
Luxemburg	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1
Magyarország	19,7	17,3	16,0	22,4	22,0
Málta	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nagy-Britannia	4,8	7,0	7,2	7,4	8,2
Németország	21,2	25,2	18,3	15,7	18,2
Olaszország	13,0	10,0	12,0	10,2	10,2
Portugália	5,7	6,0	6,9	6,7	6,9
Románia	19,2	18,2	16,8	19,8	19,9
Spanyolország	27,2	30,7	31,8	30,4	32,0
Svédország	3,3	3,5	3,4	3,5	3,0
Szlovákia	4,3	4,4	4,6	4,2	4,5
Szlovénia	1,7	2,3	1,5	1,5	1,6
EU-27 összesen	197,7	204,0	194,9	199,6	203,0
Európa	343,3	358,3	338,6	353,5	355,2
Ázsia	528,6	586,3	597,9	657,4	646,0
Észak-Amerika	109,0	118,6	98,8	102,4	94,8
Közép- és Dél-Amerika	235,0	242,6	222,0	238,7	234,9
Afrika	161,3	172,4	168,4	183,1	178,6
Óceánia	25,7	28,6	28,7	30,6	25,7
<b>A legjelentősebb termelő országok</b>					
Kína	299,5	337,6	357,2	407,2	407,4
Argentína	110,0	105,0	81,0	90,2	83,1
Törökország	82,3	83,8	73,9	81,4	82,0
Ukrajna	71,5	75,6	67,7	74,9	74,0
Egyesült Államok	72,9	70,2	67,3	74,3	65,4

Forrás: Mezőgazdasági Statisztikai Évkönyv, 2010.

**Méhészetek és méhcsaládok száma és aránya**

Területi egység	A méhészetek				A méhcsaládok			
	száma		aránya		száma		aránya	
	2005	2011	2005	2011	2005	2011	2005	2011
Budapest	113	125	0,7	0,7	6 362	5 305	0,7	0,5
Pest	1 082	1 471	6,8	7,8	48 508	63 095	5,3	5,9
<b>Közép-Magyarország</b>	<b>1 195</b>	<b>1 596</b>	<b>7,5</b>	<b>8,5</b>	<b>54 870</b>	<b>68 400</b>	<b>6,0</b>	<b>6,4</b>
Fejér	601	446	3,8	2,4	33 334	36 637	3,7	3,4
Komárom-Esztergom	222	325	1,4	1,7	9 230	13 698	1,0	1,3
Veszprém	575	691	3,6	3,7	29 437	32 696	3,2	3,1
<b>Közép-Dunántúl</b>	<b>1 398</b>	<b>1 462</b>	<b>8,8</b>	<b>7,8</b>	<b>72 001</b>	<b>83 031</b>	<b>7,9</b>	<b>7,8</b>
Győr-Moson-Sopron	456	648	2,9	3,5	30 455	37 334	3,3	3,5
Vas	523	579	3,3	3,1	23 182	26 831	2,5	2,5
Zala	1 091	1 138	6,8	6,1	65 906	80 772	7,2	7,6
<b>Nyugat-Dunántúl</b>	<b>2 070</b>	<b>2 365</b>	<b>13,0</b>	<b>12,6</b>	<b>119 543</b>	<b>144 937</b>	<b>13,1</b>	<b>13,6</b>
Baranya	825	1 022	5,2	5,4	59 072	73 726	6,5	6,9
Somogy	1 370	1 617	8,6	8,6	87 995	100 420	9,7	9,4
Tolna	645	798	4,0	4,2	35 245	42 162	3,9	4,0
<b>Dél-Dunántúl</b>	<b>2 840</b>	<b>3 437</b>	<b>17,8</b>	<b>18,3</b>	<b>182 312</b>	<b>216 308</b>	<b>20,0</b>	<b>20,3</b>
Borsod-Abaúj-Zemplén	1 329	1 470	8,3	7,8	75 217	91 465	8,3	8,6
Heves	588	674	3,7	3,6	30 433	30 230	3,3	2,8
Nógrád	674	766	4,2	4,1	35 469	32 765	3,9	3,1
<b>Észak-Magyarország</b>	<b>2 591</b>	<b>2 910</b>	<b>16,2</b>	<b>15,5</b>	<b>141 119</b>	<b>154 460</b>	<b>15,5</b>	<b>14,5</b>
Hajdú-Bihar	784	933	4,9	5,0	40 871	48 964	4,5	4,6
Jász-Nagykun-Szolnok	786	908	4,9	4,8	40 255	49 772	4,4	4,7
Szabolcs-Szatmár-Bereg	1 297	1 675	8,1	8,9	79 276	93 610	8,7	8,8
<b>Észak-Alföld</b>	<b>2 867</b>	<b>3 516</b>	<b>17,9</b>	<b>18,7</b>	<b>160 402</b>	<b>192 346</b>	<b>17,6</b>	<b>18,0</b>
Bács-Kiskun	1 430	1 928	9,0	10,3	99 420	123 484	10,9	11,6
Békés	832	1 054	5,2	5,6	48 190	53 594	5,3	5,0
Csongrád	752	514	4,7	2,7	33 016	29 300	3,6	2,7
<b>Dél-Alföld</b>	<b>3 014</b>	<b>3 496</b>	<b>18,9</b>	<b>18,6</b>	<b>180 626</b>	<b>206 378</b>	<b>19,8</b>	<b>19,4</b>
<b>Összesen</b>	<b>15 975</b>	<b>18 782</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>910 873</b>	<b>1 065 860</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>

Forrás: OMME adatai.

## A megyék és a régiók rangsora a méhtartók és a méhcsaládok száma alapján

Területi egység	Méhtartók		Méhcsaládok	
	száma alapján			
	2005	2011	2005	2011
	évben			
Budapest	20.	20.	20.	20.
Pest	6.	4.	7.	7.
<b>Közép-Magyarország</b>	<b>VII.</b>	<b>VI.</b>	<b>VII.</b>	<b>VII.</b>
Fejér	14.	18.	13.	13.
Komárom	19.	19.	19.	19.
Veszprém	16.	13.	17.	15.
<b>Közép-Dunántúl</b>	<b>VI.</b>	<b>VII.</b>	<b>VI.</b>	<b>VI.</b>
Győr-Moson-Sopron	18.	15.	15.	12.
Vas	17.	16.	18.	18.
Zala	5.	6.	5.	5.
<b>Nyugat-Dunántúl</b>	<b>V.</b>	<b>V.</b>	<b>V.</b>	<b>V.</b>
Baranya	8.	8.	6.	6.
Somogy	2.	3.	2.	2.
Tolna	13.	11.	12.	11.
<b>Dél-Dunántúl</b>	<b>III.</b>	<b>III.</b>	<b>I.</b>	<b>I.</b>
Borsod-Abaúj-Zemplén	3.	5.	4.	4.
Heves	15.	14.	16.	16.
Nógrád	12.	12.	11.	14.
<b>Észak-Magyarország</b>	<b>IV.</b>	<b>IV.</b>	<b>IV.</b>	<b>IV.</b>
Hajdú-Bihar	10.	9.	9.	10.
Jász-Nagykun-Szolnok	9.	10.	10.	9.
Szabolcs-Szatmár-Bereg	4.	2.	3.	3.
<b>Észak-Alföld</b>	<b>II.</b>	<b>I.</b>	<b>III.</b>	<b>III.</b>
Bács-Kiskun	1.	1.	1.	1.
Békés	7.	7.	8.	8.
Csongrád	11.	17.	14.	17.
<b>Dél-Alföld</b>	<b>I.</b>	<b>II.</b>	<b>II.</b>	<b>II.</b>

Forrás: OMME adatai.

## Az Országos Magyar Méhészeti Nemzeti Program és a méhészeti ágazat támogatási forrásai

Az Európai Unió a mezőgazdasági piacok közös szervezésének létrehozásáról, valamint az egyes mezőgazdasági termékekre vonatkozó egyedi rendelkezésekről alkotott 1234/2007/EK tanácsi rendeletén keresztül támogatási intézkedéseket határozott meg a közösségi méhészeti ágazat fejlesztése céljából. A támogatások igénybevételének alapvető feltétele volt, hogy hazánk is összeállítson egy olyan nemzeti programot, amelynek célja a méztermelési és értékesítési feltételek javítása. A rendeletnek megfelelően Magyarország elkészítette a magyar méhészeti ágazat termelési és értékesítési szerkezetéről a jelentést és kidolgozta a Magyar Méhészeti Nemzeti Programot, melyet a 47/2010 (XII. 31.) VM rendeletben tettek közzé.

A méhészeti ágazat jelentőségére és sajátosságaira tekintettel a Méhészeti Nemzeti Programmal összhangban a méhészetek többféle támogatást igényelhetnek.

### A méhészek által elérhető támogatási formák

Megnevezés	Célok
Széleskörű technikai segítségnyújtás	Méhészeti képzés országos koordinálása
	Méhegészségügyi ismeretek gyűjtése és terjesztése
	Regionális rendezvény, kongresszus szervezése, azokon való részvétel
	Nemzetközi rendezvényen való részvétel és elméleti ismeretterjesztés
	Szaktanácsadó hálózat működtetése
	Bemutató méhészetek látogatása
	Mézkinyeréséhez szükséges új eszközök beszerzése
Varroa atka elleni védekezés	Gyógyszeres és alternatív védekezés
	A kapcsolódó ellenőrző rendszer működtetése
Vándoroltatás korszerűsítése	Kaptárak, méhészeti felszerelések azonosítási rendszerének kialakítása
	A rendszer fenntartásához, vándoroltatáshoz szükséges új eszközök beszerzése
A méz fizikai-kémiai tulajdonságainak elemzése	
A méhcsaládok számának szintentartása	
A méhészetrel, méhészeti termékekkel kapcsolatos alkalmazott kutatások	Fenológiai és meteorológiai méhészeti megfigyelő hálózat kialakítása és működtetése
	Méhegészségügyi és környezetterhelési monitoring vizsgálatok

ISBN 978-963-235-393-7

#### Elérhetőségek:

Felelős szerkesztő: Zilahy Edina

További információ: Szűcs Lászlóné szerkesztő

Telefon: (+36-32) 312-189, [Laszlone.Szucs@ksh.hu](mailto:Laszlone.Szucs@ksh.hu)

[Zsuzsanna.Marosszeky@ksh.hu](mailto:Zsuzsanna.Marosszeky@ksh.hu), [Magdolna.VighneCseh@ksh.hu](mailto:Magdolna.VighneCseh@ksh.hu)

[Információs szolgálat](#), telefon: (+36-32) 312-189